

VODNJAN, crkva Sv. Blaža

VODNJAN, *Andeo*, djelo F. Terillija da Feltrea u župnoj crkvi Sv. Blaža

XVII. st.). — U crkvi Marije Traverse nalaze se na oltarima reljefne pale iz prve pol. XVII. st.

U okolici Vodnjana (na mjestu nekadašnje austroug. streljane i na lok. Sv. Makarije) otkriveni su ostaci ranosrednjovj. crkvice, a u predjelu Sv. Lovre nađeno je više ulomaka romaničke skulpture. I od ceste koja vodi prema Balama nalazi se ruševna romanička crkva Sv. Margerite s polukružnom izbočenom apsidom i freskama iz XIII. st. (*Majestas Domini*, *Apostoli*, *Navještenje*). Uza samu cestu prema Balama stoji jednobrodna romanička crkva Sv. Franje s polukružnom izbočenom apsidom, uz željezničku prugu (prema Juršićima) crkva Sv. Lucije s uzidanim predromaničkim spolijima, a uz cestu prema Juršićima crkva Sv. Kvirina, prvotno (VI. st.) trobrodna bazilika s tri polukružne izbočene apside u kojoj je otkriveno više kamenih spomenika (VI. i IX. st.).

LIT.: *Inventario degli oggetti d'arte*, V, Provincia di Pola, Roma 1935, str. 86–93. — *D. Rismondo*, Dignano d'Istria, Ravenna 1937. — *B. Fučić*, Istarske freske, Zagreb 1963. — *G. Gamulin*, Stari majstori u Jugoslaviji, II, Zagreb 1964, str. 14. — *Horvat–Matejčić–Prijatelj*, Barok. — Zbirka sakralne umjetnosti župne crkve Sv. Blaža Vodnjan (katalog), Pula 1984. — *B. Marušić*, Ricerche archeologiche nella basilica di S. Quirino presso Dignano, Atti, Centro di ricerche storiche Rovigno, 1986–87, 17, str. 39–81. Br. Ma.

VODOPIJA, Kristofor, prepisivač i minijaturist (XVII. st.). Ispisao je 1698. i inicijalima uresio procesional zagrebačke katedrale što se čuva u Metropolitani (MR 108).

LIT.: *D. Kniewald*, Iluminacija i notacija zagrebačkih liturgijskih rukopisa, Rad HAZU, 1944, 279. — *Horvat–Matejčić–Prijatelj*, Barok.

VODOPIJA, Mirjana, slikarica (Zagreb, 24. IX. 1963). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1987 (M. Šutej). Od početka sklona eksperimentiranju u raznim materijalima i crtežima, od 1989. uvodi svjetlost kao bitan sastavni element. Oblikuje luminoobjekte zakrivljenih oblika kojima centrirana svjetlost i sjene projiciraju ornamentirane crteže (*Prolaz*, 1993; *Odras*, 1994). Izrađuje scenografiju i videoanimaciju za televiziju; bavi se grafičkim oblikovanjem. — Samostalno izlagala u Zagrebu (1987, 1989, 1990, 1993, 1995, 1996) i Virovitici (1990).

LIT.: *R. Baloković*, Mirjana Vodopija (katalog), Zagreb 1987. — *M. Lučić*, Mirjana Vodopija (katalog), Zagreb 1990. — *J. Vukmir*, Mirjana Vodopija (katalog), Zagreb 1995. K. Ma.

VODOPIVEC, Frano, filmski snimatelj i fotograf (Zagreb, 4. VII. 1924). Diplomirao na Visokoj upravnoj školi u Zagrebu 1964. Filmom se bavi od 1945. Snimio je mnogobrojne filmske novosti, kratkometražne filmove, od kojih je mnoge sâm režirao (*Plave tišine*, 1953; *Lica moga grada*, 1963; *Sunčani Jadran*, 1965; *Berge Istra*, 1973; *Titov most*, 1981), i igrane dugometražne filmove. Posebno je zapažena njegova kamera u filmovima *Djevojka i hrast* (režija K. Golik, 1955), *Kaja, ubit ću te* (V. Mimica, 1967), *Događaj* (V. Mimica, 1969), *Kad čuješ zvona* (A. Vrdoljak, 1969), *Družba Pere Kvržice* (V. Tadej, 1970), *U gori raste zelen bor* (A. Vrdoljak, 1971) i *Poslijepodne jednog fazana* (M. Arhanić, 1972) te u dokumentarnim djelima *Crne vode* (režija R. Sremec, 1956), *Svetkovina kamena* (B. Marjanović, 1957), *Ljudi s Neretve* (O. Gluščević, 1966) i *Pisana riječ u Hrvatskoj* (R. Ivančević, 1987). Jedan je od najboljih hrv. snimatelja, majstor umjetničke fotografije, što daje posebnu vrijednost njegovoj filmskoj fotografiji koju odlikuju lik. i kompozicijska vrijednost kadra, poetično ozračje i vješta izgradnja svjetla. Na području fotografije ističu se njegovi portreti (M. Krleža, E. Murtić), a bavio se također eksperimentalnom fotografijom i fotografikom.

LIT.: *Č. Prica*, Slika i prostor, Republika, 1956, 6. — *M. B.*, Nagrada Vladimir Nazor za životno djelo. Frano Vodopivec, snimatelj, redatelj, pjesnik, Filmska kultura, 1990, 183–184. R.

VOGL, Carl, austr. slikar (Graz, 1820 — Beč, ?); djelovao od 1847. do 60-ih god. XIX. st. u Zagrebu i Varaždinu. Naslikao je mnogo portreta, među kojima su uspješiji oni manjega formata. Izraz mu je bidermajerski (*Portret Juliane Thalheim*, 1847).

LIT.: *A. Simić-Bulat*, Sjeverozapadna Hrvatska, u katalogu: Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj, Zagreb 1961, str. 27, 216.

VOJAKOVAC, selo *SI* od Križevaca. Pravosl. crkva Sv. Đurđa ima na zaglavnome kamenu bočnoga ulaza uklesanu godinu 1769. Jednobrodna je, s polukružnim svetištem i zvonikom na pročelju, pod kojim je glavni ulaz. Ikonostas visokoga tipa ima tri niza ikona, a ukrašen je drvorezbarenim pozlaćenim rokoko motivima. Ikone baroknih obilježja nastale

M. VODOPIJA, *Odras*

1770–75. pripisuju se radionici i sljedbenicima J. Četirovića Grabovana. Parohijska kurija je zidana prizemnica sagrađena poč. XIX. st.

LIT.: T. Đurić i D. Feletar, *Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske*, Koprivnica 1992. — UTH — Križevci.

VOJKOVIĆ, Pavle, slikar i scenograf (Gornja Radgona, Slovenija, 24. VI. 1912). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1939 (M. Tartaglia); iste godine usavršavao se u Parizu. Bio je prvi stalni scenograf HNK u Varaždinu, gdje je 1945–75. inscenirao šezdesetak predstava. Njegove se inscenacije odlikuju stilizacijama i nekonvencionalnim ambijentima (J. B. Molière, *Scapinove spletke*, 1955; J. Fletcher i F. Massinger, *Španjolski župnik*, 1955; W. Ch. Gluck, *Orfej*, 1961). Slikao je krajolike i mrtve prirode, portrete i gradske motive u ulju, akvarelu i pastelu pod utjecajem cézannizma i kubizma. Samostalno je izlagao u Varaždinu 1982 (*»Bilješke s puta«*), 1983 (*»Scenografija i kostimografija«*) i 1991 (retrospektiva).

LIT.: M. Dučakijević, Pavle Vojković, Retrospektiva 1936–1991 (katalog), Varaždin 1991. — M. Varjačić, Ljetni razgovori s Pavlom Vojkovićem, Kazalište, 1994, 3. V. Fo.

VOJNOVIĆ, Zdenko, povjesničar umjetnosti i muzeolog (Zagreb, 11. III. 1912 – 15. VII. 1954). Diplomirao je 1935. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu; 1939. studirao je u Parizu. Od 1940. bio je bibliotekar, od 1952. ravnatelj Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu. Objavljivao je lik. kritike u zagrebačkim časopisima u četvrtom desetljeću (*»Književnik«*, 1935; *»Hrvatska revija«*, 1936; *»Novi student«*, 1936, 1938. i dr.). Jedan je od osnivača časopisa *»Ars 37«* i biblioteke *Ars*. Autor je teksta o hrv. grafici u prvoj knjizi biblioteke *Ars Hrvatska grafika danas* (Zagreb 1936). Za II. svj. r. spašavao je spomenike kulture. Nakon rata radio je poglavito na unapređenju muzejske djelatnosti u nas; razvijao je pedagoški

rad u muzeju, bio je osnivač (1950) i prvi predavač kolegija muzeologije na zagrebačkom Sveučilištu te predsjednik Muzejskoga društva Hrvatske.

BIBL.: *Profil jedne likovne sezone*, Ars 1937, 1; *Izložba Otona Postružnika*, ibid., 2; *Post festum hrvatskih umjetnika*, HR, 1937, 1; *Slikarske izložbe u Zagrebu*, ibid., 1940, 4; *Protiv naturalizma u slikarstvu*, HK, 1948, 3; *Idejnost u muzejima*, HZ, 1948, 1–4; *Predavanja iz likovne umjetnosti*, Kulturni radnik, 1951, 4; *Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu*, Urbanizam-arhitektura, 1951, 9–12; *Povijesni muzej Francuske*, HZ, 1953, 1–4; *Naučno-prosvjetni zadaci muzeja*, Muzeologija, 1953, 1.

LIT.: I. Bach, Prof. Zdenko Vojnović, Vijesti MK, 1954, 4. — Isti, Prof. Zdenko Vojnović, ibid., 1965, 3. V. Fo.

VOJVODIĆ, Ivo, slikar (Dubrovnik, 29. XI. 1923 – 5. VIII. 1994). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1953 (Đ. Tiljak). U ranome razdoblju naslikao nekoliko vrijednih portreta (*Tin Ujević*, 1955). God. 1956. nastaje njegov prvi *Morski greben*, djelo blisko asocijativnoj apstrakciji. Poslije toga ističe se lirskim pristupom mediteranskome podneblju, slikajući gradove i krajolike s razvijenim smislom za kompoziciju i boju. U njegovim se radovima isprepleću, na granici realnoga i apstraktnoga, tragovi prošlosti i melankolija sadašnjosti. Većim dijelom svojega opusa vezan je uz Dubrovnik i intimne prostore izumrlih obitelji građana, pučana, kapetana i mornara (*Crveni intérieur*, 1976; *Mrtva priroda s pupoljkom*, 1981). Od 1985. slikao more u posebnome, tamnomodrom koloritu, na samome rubu figurativnosti (*Razigrani greben*, 1985; *Orkansko jugo*, 1986). Odlikuje se temperamentnim i izražajnim potezom te istančanom kromatikom. — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Beogradu, Splitu, Dubrovniku, Somboru, Rijeci, Karlovcu, Vinkovcima, Sarajevu, Bologni, Stockholmu, Kölnu, Münchenu i Parizu. Bavio se primijenjenom grafikom, zidnim slikarstvom i scenografijom.

LIT.: M. Feller, *Sunce i vlaga*, ČIP, 1955, 45. — J. Kaštelan, *Oči morske vode* (katalog), Zagreb 1987. — V. Zlamalik, Ivo Vojvodić (katalog), Sarajevo 1987. — Isti, Ivo Vojvodić, Zagreb 1991. D. Kt.

F. VODOPIVEC, *Vodonoše*I. VOJVODIĆ, *Crveni intérieur*